

AUGUST 2023

JURNALUL COMUNEI MOLDOVENEȘTI

Jurnal periodic al comunei Moldovenești

ISSN 2602-1846, ISSN-L 2602-1846

E iarăși sărbătoare! O sărbătoare deosebită de cele obișnuite pentru care ne pregătim cu bucate alese, întorcând casa cu susul în jos, alergând de colo-colo, ca la urmă să ne tragem sufletul în feeria și pacea sărbătorii. Nu căuta în calendar printre sărbătorile scrise cu roșu, nu-l vei găsi. Contează doar, ca Tu să fii prezent deoarece vei fii atât gazdă, cât și oaspete. Vorbim de sărbătoarea Ta, de sărbătoarea Noastră!

În data de 25, respectiv 26 august te așteptăm cu drag la cea de a X-a ediție a Zilelor Comunei Moldovenești și Festivalul Cepei la locația obișnuită! Fii acolo negreșit!

Cu stimă Mărginean Ioan, primar

Cuprins

- Prezentăm desfășurătorul Zilelor Comunei
- Anunțuri
- Informare proiecte în curs de implementare
- Despre răspunderea proprietarului pentru fapta animalului și alte îndatoriri pe care le au deținătorii de animale față de cei ce nu cuvântă
- Fiecare an școlar este o nouă provocare
- Dansul câinii din Vălenii de Arieș

În cele ce urmează, prezentăm desfășurătorul Zilelor Comunei:

VINERI, 25 AUGUST:

- Felicitarea cuplurilor din comună care își serbează Nunta de Aur împlinind 50 de ani de căsătorie

- Viața și activitatea lui Téglás István. Saatele Scaunului Arieș în anul 1900- expoziție de fotografii de arhivă din colecția lui Téglás István în Căminul Cultural Pataki Andras din Moldovenești

- Spectacol de muzică populară susținut de ansamblul folcloric TOKOS

SÂMBĂTĂ, 26 AUGUST:

- Concursuri sportive: campionat de fotbal, Concurs de ciclism

- Concurs de gătit

- Activități pentru copii (jocuri distractive, ateliere, pictură pe față) organizat de Școala Gimnazială din Moldovenești, Expoziția de desen realizat de elevii claselor primare din comună, tragere cu arcuri pentru copii organizat de Asociația Culturală Scaunul Arieșului, prezentare de exerciții susținut de Asociația pompie-

rilor voluntari din Plăiești, exerciții și competiții cu copii

- Spectacole de muzică și dansuri populare

- Spectacol de dans sportiv susținut de Clubul de Dans Sportiv Potaissa Turda

- Spectacol de magie pentru copii de Maneszes Ștefan Levente

- Concerte: Oana Vențel, Operettissimo, Crina Prața, Keresztes Ildikó și formația sa

- Focuri de artificii

Anunțuri

- Vă informăm că aveți obligația să încheiați contract de salubritate cu societatea specializată care operează pe raza comunei Moldovenești pentru colectarea deșeurilor! În caz de neconformare, potrivit prevederilor art. 7 lit.m.) din Regulamentul privind buna gospodărire a comunei Moldovenești - aprobat prin HCL 9/ 2014 modificat și completat prin HCL 21/2022, fapta se sancționează cu amendă de la 1000 la 1200 lei!

- Vă informăm că Primăria Moldovenești vă oferă posibilitatea de a utiliza serviciile de plăți online prin cadrul Platformei CityOn:

<https://moldovenesti.cityon.ro/ImpoziteTaxeContracte/PlataFaraAutentificare>

Totodată plata poate fi făcută și de pe site-ul primăriei:

www.primariamoldovenesti.ro PLĂȚI ONLINE

Platforma nouă CityOn folosită de noi oferă posibilitatea de a consulta obligațiile dvs. de plată către Primăria Comunei Moldovenești, posibilitatea de a plăti taxe, amenzi sau alte plăți diverse într-un mod simplu și ușor. Aplicația este disponibilă gratuit și în format mobil, direct din magazin PLAY.

- Ca și în anii precedenți, organizăm din nou concursul de ciclism în cadrul zilelor comunei. Înscrierile se fac până în 24 august la Centrul local de informare turistică.

- Anunțăm un concurs de desen pentru copiii din comună cu titlul "Satul meu natal". Lucrările pot fi depuse la cadrele didactice ale școlii locale sau la Centrul Local de Informare Turistică până la 21 august.

Informare proiecte în curs de implementare

1. Proiectul finanțat prin CNI având denumirea "Sală de educație fizică școlară sat Moldovenești, nr. 360A, comuna Moldovenești, județul Cluj" se află în fază de recepție la terminarea lucrărilor, asta însemnând că anul acesta se va da în folosință.

2. Următoarele proiecte sunt în faza de achiziție a contractelor de lucrări:

- a. **Rețea de canalizare în localitățile Moldovenești și Plăiești, Comuna Moldovenești,**

jud. Cluj – finanțat prin programul Anghel Saligny;

- b. **Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară Localitatea Plăiești, Comuna Moldovenești – finanțat prin AFM;**

- c. **Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară localitatea Podeni, comuna Moldovenești – finanțat prin AFM.**

În urma finalizării procedurilor de achiziții, operatori economici câștigători vor începe execuția lucrărilor.

3. În anul curent sunt începute lucrările în localitatea Stejeriș pentru proiectul "Extindere conductă de gaze naturale și execuție branșamente gaze naturale" finanțat din fondurile asigurate de către CPL CONCORDIA.

4. Pentru proiectele finanțate prin PNRR:

- a. **Creșterea eficienței energetice a Școlii generale din localitatea Moldovenești, nr. 360A, Comuna Moldovenești, Județul Cluj**

- b. **Creșterea eficienței energetice pentru clădirea publică, situată în localitatea Moldovenești, nr. 360bis, comuna Moldovenești, județul Cluj se lucrează la Proiectul Tehnic, fază care va fi urmată de achiziția de lucrări pe parcursul anului.**

5. Pentru proiectul finanțat prin PNRR cu denumirea "Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a Școlii Gimnaziale Moldovenești, Comuna Moldovenești, județul Cluj" urmează semnarea contractului de finanțare.

6. Pentru proiectul "Modernizarea sistemului de alimentare cu apă în comuna Moldovenești și înființare rețea de apă în localitatea Stejeriș, comuna Moldovenești, județul Cluj" la sfârșitul lunii mai s-a semnat procesul verbal de recepție la terminarea lucrărilor iar în perioada prezentă se procedează la predarea rețelei către Compania de Apă S.A. Arieș.

Despre răspunderea proprietarului pentru fapta animalului și alte îndatoriri pe care le au deținătorii de animale față de cei ce nu cuvântă

Rațiunea care a stat la baza alegerii acestui subiect este imperativitatea respectării dreptului la viață indiferent de forma sub care aceasta există, precum și apariția sesizărilor înregistrate de Primăria Moldovenești legate de rele tratamente aplicate animalelor de fermă, de existența câinilor fără stăpân sau a câinilor care au stăpân, dar sunt lăsați liber pe domeniul public al comunei, cauzând astfel în unele cazuri prejudicii, dar și discomfort în rândul celorlalți locuitori ai comunei. Utilitatea practică a acestui material este de a-i informa, atât pe proprietarii de animale, cât și pe cei care nu dețin animale, dar au suferit un prejudiciu cauzat de animalul altuia - în legătură cu responsabilitățile și drepturile care decurg din calitatea de proprietar, păzitor juridic al unui animal indiferent că vorbim despre animale de companie sau animale de gospodărie.

Foto: Zăgoni Attila

La nivelul Uniunii Europene—animalele de fermă sunt catalogate drept ființe sensibile, care sunt titularele unor drepturi speciale cuprinse în norme sub denumirea de *cele 5 libertăți*, pe care apreciem oportun să le enumerăm: dreptul de a nu suferi de foame și sete; dreptul de a fi ferite de discomfort; dreptul de nu suferi dureri leziuni și boli; dreptul de a manifesta un comportament firesc; dreptul de a nu suferi de frică sau stres. În dreptul român aceste principii se regăsesc în Legea 205/2004 privind protec-

ția animalelor. În dreptul civil român, animalele sunt catalogate drept bunuri care se pot afla în proprietatea persoanelor fizice sau juridice. Consecința firească ce decurge din acest fapt este că în calitate de proprietar al unui animal, putem dispune de acesta în mod liber. Acest lucru înseamnă că, în condițiile legii, îl putem vinde, folosi pentru muncile agricole, sau chiar sacrifica și consuma, după caz. Deasemenea, o altă consecință care decurge din acest fapt este că în principiu, răspundem pentru orice pagubă pe care o pricinuim altora, indiferent dacă aceasta este cauzată prin fapta proprie, sau de un lucru ori animal pe care îl avem în proprietate. Codul Civil reglementează la art. 1375 și situația în care, în calitate de proprietar, răspundem de prejudiciile pricinuite de animalele avute în grijă. Conform prevederilor Codului Civil : *proprietarul unui animal sau cei care se servește de el răspunde, independent de orice culpă, de prejudiciul cauzat de animal, chiar dacă acesta a scăpat de sub paza sa.* Aceste prevederi se coroborează în mod obligatoriu și cu prevederile art. 1377 din Codul civil, unde este definită noțiunea de pază a lucrurilor și a animalelor pentru care se angajează răspunderea civilă, și cu dispozițiile art. 1380. Obligația reparării prejudiciului nu există atunci când acesta este cauzat exclusiv de un caz de forță majoră, de fapta victimei sau de fapta unui terț. Potrivit legii, răspunde de fapta animalului cel care are paza juridică al acestuia în momentul cauzării prejudiciului. Paza juridică, se prezumă că aparține, până la proba contrară, proprietarului animalului care a cauzat prejudiciul. Trebuie reținut faptul că paza juridică a animalului poate fi o stare de drept sau o stare de fapt. În practica judiciară s-a statuat că are calitatea de păzitor juridic și care a primit în gospodăria sa un câine al cărui proprietar este necunoscut. (op.cit. Curs de drept civil – Obligațiile – Liviu Pop, Ionuț Florin Popa, Stelian Ioan Vidu – ed. Universul Juridic, Bucurști, 2015, pag. 385). Pentru a putea fi angajată răspunderea, victima prejudiciului trebuie să facă dovada existenței prejudiciului dovada existenței raportului de cauzalitate dintre fapta animalului și prejudiciu.

La aceste două elemente se mai adaugă și condiția ca animalul care a cauzat prejudiciul să se afle în paza juridică a unei persoane.

Rezumând cele expuse mai sus, concluzionăm că într-adevăr, potrivit legii civile, în calitate de proprietari, răspundem de faptele/comportamentul animalelor pe care le avem în pază. Mai mult decât atât oricine care a suferit o pagubă pricinuită de animale, poate obține repararea prejudiciului de la proprietarul animalului.

Foto: <https://www.facebook.com/amiciidogrescuermania>

A doua componentă a acestui articol este cea legată de îndatoririle pe care le au proprietarii, deținătorii față de animalele avute în grijă. Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor reglementează măsurile necesare pentru asigurarea condițiilor de viață și bunăstare ale animalelor cu sau fără deținător. Potrivit prevederilor acestei legi, prin deținător de animale se înțelege proprietarul, persoana care deține cu orice titlu valabil, precum și orice persoană fizică și juridică în îngrijirea căreia se află animalul. Acest act normativ protejează animalele de pe teritoriul țării cu titlu general, gestionarea populației canine fără stăpân de pe teritoriul României se reglementează prin lege specială.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10167810792865492&set=a.10150856343725492>

Deținătorii de animale au obligația legală de a asigura aplicarea normelor sanitare veterinare și de zooigenă privind adăpostirea, hrănirea, îngrijirea, reproducția, exploatarea, protecția și bunăstarea animalelor. De asemenea, proprietarii de animale, au îndatorirea de a asigura acestora, în funcție de nevoile etologice, specie, rasă, sex, vârstă și categorie de producție: un adăpost corespunzător, hrană și apă suficiente, posibilitatea de mișcare suficientă, îngrijire și atenție, precum și asistență medicală. Legea interzice deținătorilor de animale să aplice rele tratamente și cruzimi animalelor, care pot apărea sub forma lovirilor sau schingiurilor. Prin cruzime față de animale, potrivit definiției legale, se înțelege: omorârea animalelor, cu bună intenție, precum și prin practicarea tirului pe animale domestice sau captive; organizarea de lupte între animale sau cu animale; folosirea de animale vii pentru dresajul câinilor sau pentru a le controla agresivitatea, folosirea de animale pentru expoziții, publicitate, realizarea de filme sau în scopuri asemănătoare, dacă aceste fapte le provoacă suferințe fizice și psihice, afecțiuni sau răniri; abandonarea unui animal a cărui existență depinde de îngrijirea omului și administrarea de substanțe destinate stimulării capacităților fizice ale animalelor în timpul competițiilor sportive, sub forma dopajului. Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, este autoritatea națională în domeniul protecției animalelor, în consecință toate faptele care aduc atingere

drepturilor animalelor trebuie aduse la cunoștința acesteia. La nivelul fiecărui județ funcționează o extensie a acestei autorități, organizată sub forma unei direcții. La nivelul județului Cluj autoritatea competentă să gestioneze sesizările legate de încălcarea Legii 205/2004 privind protecția animalelor este DSVSA Cluj - Direcția Sanitară-Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Cluj, cu sediul în Cluj-Napoca, Piața Mărăști, nr. 1, jud. Cluj.

Încheiem prezenta expunere prin a încuraja cetățenii să aibă o conduită responsabilă față de animalele pe care le au în grijă, iar în ipoteza în care sunt martorii unui act de violență asupra animalelor, indiferent dacă este vorba de animale de companie sau animale de gospodărie să aducă la cunoștința autorităților aceste acte. Au la dispoziție posibilitatea apelării organelor de poliție prin numărul de telefon 112, sau printr-o plângere la Parchetul de pe lângă Judecătoria locului săvârșirii faptei, sau/și prin informarea Direcției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor existentă la nivelul fiecărui județ. Mai mult, apreciem oportună și informarea medicului veterinar din comună despre existența cazurilor de violență exercitate asupra animalelor. Doar astfel, prin eliminarea oricărei forme de violență asupra animalelor putem contribui la făurirea unei lumi în care viața, indiferent de forma sub care apare, primește respectul cuvenit, și astfel poate deveni mai bună.

Anamaria Liza Bakk, consilier juridic

Fiecare an școlar este o nouă provocare

Nu demult, în iunie, am încheiat un an școlar tumultuos. Am avut ocazia să experimentăm anul școlar împărțit pe module, ne-am și supărat, iar cu oprirea temporară a activității didactice am vrut să atragem atenția că sistemul de învățământ din România a ajuns pe o pojghiță de gheață destul de subțire. În acest timp am primit "dușuri" calde și reci deopotrivă, opinia publică a fost ori de partea noastră, ori împotriva noastră, și nu odată s-a vehiculat și ideea că profesorii lucrează câteva ore pe zi și au parte

de vacanțe nenumărate.

Aș nega aceste afirmații, deoarece la școala noastră s-au făcut ore remediale și în timpul grevei.

Rezultatele au fost destul de îmbucurătoare, deoarece 75% din elevii înscriși la Evaluarea Națională, au obținut note bune și foarte bune. Munca asiduă a avut, va avea rezultate scontate. Simt că școala noastră se poate cataloga drept o școală unde prin învățare, elevii își pot îndeplini visele, pot să încerce să-și deschidă aripile spre un viitor mai bun. Calitatea o arată rezultatele și suntem mândri că în comuna noastră este școală.

Pe parcursul anului școlar nu doar am învățat, dar am avut activități extra curriculare și excursii.

Pe această cale le suntem recunoscători părinților pentru susținere și îi invităm să rămână partenerii noștri în continuare. Țelul nostru este comun, elevii să-și umple bagajul de cunoștințe și să fie formați pentru a face față provocărilor din viață.

În septembrie îi invit pe toți, atât elevi, cât și părinți să deschidă ușile școlii noastre cu încredere, iar noi vă vom fi alături.

Palfi Melinda-Erika, directoare

Dansul câinii din Vălenii de Arieș

La începutul anilor 1950, a venit o noua educatoare la școala elementară din Vălenii de Arieș. Educatoarea Luizi Csapo, originară

din Cireșoaia, mai târziu s-a căsătorit cu localnicul Mate Biro care și el a devenit educator.

Era o educatoare înnăscută: munca ei nu era doar la școală, ci continua și după-amiaza și în weekend. Învățătoarea s-a ocupat de educația tinerilor din localitate cu diverse activități: învățarea pieselor de teatru, țesătorie și coregrafii de dans popular. Aceste activități erau prezentate nu numai localnicilor, ci și populației altor localități. Spectacolele pe care le învățaseră erau prezentate în "turnee" în satele din zonă și, adesea, în sate mai îndepărtate. Dintre toate genurile care au fost prezentate pe scenă, **dansul câinii** al fetelor a fost cel mai neobișnuit dar și cel mai vestit. Fetele în scurt timp au devenit celebre și au susținut spectacole în localitățile rurale din apropiere, dar chiar și în Turda, Cluj, Săvădisla și Rimetea.

Tema acestui dans este așa numita petrecerea de rămas bun a viitoarei mirese. Fata se pregătește pentru nuntă, prietenele ei vin și beau o cană de vin și dansează. Dar – mesele fiind pline de cadouri – nu au unde să își așeze câniile cu vin în timp ce dansează. Fetele rezolvă problema: își pun cana pe cap și dansează. Femeile, care poartă mereu sarcini grele, sunt obișnuite să ducă o viață grea, așa că dansează acrobatic, spre uimirea publicului, fără ca băutura din vârful capului să se verse. Potrivit unui articol publicat în periodicul *Művelődés*, la pagina 36 din numărul 1954/VII/7: "acest dans se dansează de mult timp în zona Arieșului. Lujza Biró, pedagogul care se ocupă de grupul de dans, a adăugat cu multă îndemânare figuri noi la dans. Întregul grup de dans este excelent și merită laude. Ei au obținut un succes similar și

cu dansul *La porțile fermei colectivului...*”

Vedem, așadar, că „operele” pe care le-au învățat au fost prezentate și la nivel de competiție, deoarece cele două spectacole au fost puse în scenă la Concursul Cultural al Raionului Turda din anul 1954.

Ca și repetiții, fetele și-au făcut timp să învețe să danseze și acasă. Prin metoda orai history am aflat multe lucruri interesante de la persoanele care sunt încă printre noi astăzi. SE mi-a povestit că încă mai păstrează una dintre acele căni deasupra mobilei din bucătărie, dar că acesta s-a spart în timpul unei exersări de acasă: ”Fiecare venea cu cana de acasă. Eu am și spart una. Mi-a căzut de pe cap și s-a spart imediat. Acolo sus, chiar prima (arată spre credință) am spart una ca aceea...”

Anul următor, în ianuarie 1955, citim din *Művelődés*: „O „cronică muzicală” a cultului de agitație din Vălenii de Arieș! Ne-am ocupat deja de activitatea exemplară a grupului de cultură economică colectivă „Sándor Petőfi” din Vălenii de Arieș în mai multe rânduri. Cel mai recent, grupul lor de dans a obținut un mare succes cu premiul dans „csupros” prezentat în cadrul celui de-al III-lea Concurs Cultural Național. De atunci, entuziaștii economiei colective au organizat, de asemenea, o brigadă de cultură agitaționistă, care, împreună cu grupul lor de teatru, va participa și la noul concurs pentru grupuri de teatru și brigăzi de cultură agitaționistă. La plata avansului de patruzeci la sută, majoritatea programului cultural a fost asigurat de brigada de cultură agitaționistă a colectivului. Și trupa de dans și-a făcut datoria: și-au prezentat noul dans care a primit numele de ”culesul strugu-

rilor în colectiv”. Au avut loc recitări inspirate și cântece frumoase, dar cel mai mare succes a fost „cronică cântată” a brigăzii de cultură agitaționistă, interpretată cu măiestrie artistică de patru dintre fetele brigădei. Cronica a redat evenimentele din anul trecut în cântece cu rime. I-a lăudat pe cei care au deschis calea și au fost un exemplu pentru ceilalți și i-a criticat pe cei care se aflau la coada ciasamentului. Cântecele curgeau unul după altul.

István Fodor, Domi Báló,

*Ei sunt cei despre care trebuie să vorbim acum,
Pentru că ei sunt cei care conduc munca,
Marea brigadă a celor de la câmp.
Ei conduc bine brigada
Ei seamănă grâul în rânduri
Ei au culbărit cartofii câte patru.
Ei au depășit norma...”*

Revenind la dansuri, trebuie menționat că în timpul dansului fetelor, dansul câinii, fetele cântau, iar muzicanții țigani locali le acompaniau prestația. AR spune despre vechile obiceiuri de dans din Rakos: ”Era un dans de vară, duminică după amiază, de la ora 15.00, la care participau copii și adulții. Tinerii îi chemau pe muzicanți și apoi mergeau la dansul de vară în căminul cultural, cânta la acordeon tatăl lui P. Joska. Noi fetele bineînțeles dansam fericite. Adulții ne-ar fi ținut pe scaune, pentru că ar fi dansat și ei mai mult, mai bine, dar noi le stăteam în cale... (râde)”

Tot din amintirile lui G.E. am mai aflat că la finalul dansului câinii fetele au vărsat câniile pe scenă sperând publicul, care se uita mirat că aveau apă în ele, nu vin.

Pethő Hunor